

คำนำ

ในการศึกษาประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจสมัยอยุธยาที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายกับประเทศจีนนั้น นักวิชาการทุกท่านต่างก็อาศัยข้อมูลที่ได้จากเอกสารของทั้งฝั่กจีนและไทย ซึ่งบรรดาเอกสารที่นำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงนั้น บางครั้งก็มีการบันทึกไว้อย่างกำกวมไม่กระจ่างชัด หรือบางครั้งก็บิดเบือนความจริง เพื่อประโยชน์ทางการเมืองในสมัยนั้น เช่น การรายงานผลการค้า หรือมิฉะนั้นก็บิดเบือนความจริงไปเพื่อการชวนเชื่อ (Propaganda) ซึ่งมีผลให้นักวิชาการหลายคนสับสนเนื่องจากตีความหมาย (Interpretation) จากเอกสารเหล่านั้นผิดพลาดไปหรืออาจเชื่อมั่นในผู้แปลจากเอกสารจีนเป็นภาษาไทยมากเกินไปจนละเลยที่จะตรวจสอบต้นฉบับในถูกต้อง

จากปัญหาเหล่านี้เองทำให้ผู้วิจัยมองหาหลักฐานทางโบราณคดีอื่นที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบประวัติศาสตร์อยุธยาที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายกับจีนซึ่งก็ได้พบว่าในสมัยอยุธยา ประชาชนจำนวนไม่น้อยนิยมอยู่อาศัยในแพและอีกส่วนใหญ่นั้นปลูกเรือนอาศัยอยู่ริมแม่น้ำทั้งสองฝั่งโดยรอบเกาะอยุธยาโดยตลอดระยะเวลา 417 ปี ของอาณาจักรอยุธยา รวมทั้ง 200 ปีของกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งผลจากการอยู่อาศัยริมน้ำเช่นนี้ทำให้เกิดการละทิ้งภาชนะต่าง ๆ ที่ชำรุดหรืออาจเกิดจากการหลุมมือคนน้ำ จากการสงครามหรือจากอุบัติเหตุไฟไหม้บ้านเรือนและเรือสินค้า ทำให้เครื่องถ้วยที่ใช้ในชีวิตประจำวันจมอยู่ใต้น้ำเป็นจำนวนมาก ซึ่งประมาณ 95% ของเครื่องถ้วยทั้งหมดขึ้นมาได้เป็นเครื่องถ้วยจีน และอีก 5% นั้นเป็นเครื่องถ้วยต่างประเทศ และเครื่องถ้วยท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้เพราะในสมัยอยุธยาไม่นิยมการผลิตเครื่องถ้วยชิ้นใ้เองภายในประเทศเลย จึงจะเห็นได้ว่าในสมัยอยุธยาตอนต้น (ค.ศ. 1351-1438) ก็ได้อาศัยเครื่องถ้วยที่ผลิตจากสุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งทั้ง 2 แหล่งนั้นผลิตได้มากจนสามารถส่งเป็นสินค้าออกไปขายถึงประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียได้ แต่ต่อมาก็ได้เลิกผลิตไป อยุธยาจึงได้ส่งเครื่องถ้วยจากจีนเข้ามาใช้ภายในประเทศอย่างเป็นล่ำเป็นสัน บุคคลทุกระดับนับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ เสนาบดี ข้าราชการ พ่อค้าคหบดีและประชาชนต่างก็ใช้ภาชนะจีนในระดั้บ (Quality) ต่าง ๆ กัน ในชีวิตประจำวันด้วยกันทั้งสิ้น ทำให้อยุธยากลายเป็น

ตลาดการค้าใหญ่ที่สุดของจีนในเอเชียภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการผลิตเครื่องถ้วยจีนที่มี
รูปทรงและลวดลายทวามรสนิยมของไทยโดยเฉพาะ จนแม้แต่เครื่องถ้วยเขมรจริงก็อัน
เป็นเอกลักษณ์ของเครื่องถ้วยไทยก็ผลิตจากประเทศจีนทั้งสิ้น

จากการค้นพบเศษภาชนะจีนโดยรอบเกาะอยุธยาโดยนักประดาน้ำที่อาศัย
อยู่ในบริเวณป้อมเพชรซึ่งได้ขุดเอาสิ่งพิมพ์เศษภาชนะจีนเหล่านี้ขึ้นมาจำหน่ายเป็นเวลากว่า
20 ปีมาแล้วจนกระทั่งปัจจุบันนี้เป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าเศษเครื่องถ้วยจีนนี้มี
ปริมาณมากเพียงใด และเครื่องถ้วยจีนทั้งหมดขึ้นมาได้ ถ้าอยู่ในสภาพสมบูรณ์ก็จะถูกนำไป
จำหน่ายให้กับร้านค้าโบราณวัตถุและถ้าเป็นเศษชิ้นส่วนก็จะถูกนำไปจนจัดให้มีรูปทรง
ต่าง ๆ เพื่อใช้ทำเครื่องประดับ อาทิ สร้อย จี้ กำไล หรือมีดนั้นก็นำไปประดับรูปสัตว์
ปูนปั้นต่าง ๆ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนเป็นการทำลายหลักฐานทางโบราณคดีอย่างรุนแรง
ทั้งสิ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้เศษเครื่องถ้วยที่พบได้เหล่านั้นเป็นข้อมูลประกอบ
กับข้อมูลทางเอกสารในการศึกษาถึงการค้าขายกับจีนในสมัยอยุธยา ทั้งนี้เพราะยังไม่
เคยมีผู้ใดที่ใช้ข้อมูลที่เป็นศิลปโบราณวัตถุในลักษณะเช่นนี้มาเป็นข้อมูลก่อนเลย ซึ่งข้อมูล
ในรูปวัตถุที่เป็นเศษเครื่องถ้วยจีนนี้จะ เป็นข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้มากกว่าข้อมูล
ที่เป็นการ ทั้งนี้เพราะไม่สามารถบิดเบือนในการบันทึกได้ และมีจำนวนมากพอที่จะใช้
เป็นหลักฐานได้

ผลงานวิจัยเรื่องนี้จะช่วยตอบปัญหาต่าง ๆ ได้หลายประการ รวมทั้งยัง
สามารถช่วยเป็นข้อมูลเสริมให้กับหลักฐานที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์อีกด้วย
แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้ยังมีข้อบกพร่องอีกมาก ซึ่งผู้วิจัยขออภัยในความผิด
ทั้งปวงและหวังว่าจะมีผู้สนใจนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้ไปศึกษาวิจัยต่อไปอีก